

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Adam in statu innocentiaë fidem de Deo habuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

libet minus: sed ipso genere visionis, & locutionis. ex quo vñ posse accipi, quod homo in statu innocē-
tia illo genere cognitionis Deū cognoscebat, quo
angeli cognoscunt: sed angeli nō cognoscunt Deū
per creaturas, vt patet per Aug. i. super Gen. ad lre
ram & per Diony 6. c. de di. no. ergo homo in sta-
tu innocentia Deum per creaturas non videbat.

¶ 7 Præter. Anima hominis similior est Deo, quam
aliqua sensibilis creatura. ergo quando anima ho-
minis in sua puritate erat, non tendebat ad Dei co-
gnitionem per visibilem creaturam.

¶ 8 Præter. Posita cognitione pfectiori superfluit mi-
nus pfecta: sed homo in statu innocentia p præsen-
tia contēplationis Deū cognoscebat, vt dicit Hug.
de sancto Vict. ergo Deū p creaturas nō cognouit.

SED CONTRA, est quod Dama. dicit 2. lib. quod
Adam in paradiso corporali cōstitutus est, ubi per
creaturas suum creatorem consideraret.

RESPON. Dicendū, qd ad euidētiā huius qua-
sitionis sciēdum est, quod fm Boet. in li. de Conso-
natura a pfectis principiū sumit, quod in operibus
diuinis considerari pot. In quolibet enim eius ope-
re ea quæ prima sunt perfectionem habent. Vnde
cum in statu innocentia cōstitueretur Adā ab ipso,
vt totius humani generis principiū, non solū a quo
natura humana propagaretur in posteros, sed etiā
quo in alios originalē iustitiam trāsfunderet, oportet
ponere hominem in statu innocentia duplicem
perfectionem habuisse. vnam quidem naturalem,
aliā autem gratia Deo concessā supra debitū
naturalium principiorū. Secundum aut naturalem
perfectionem sibi competere non poterat, ut Deū
cognosceret nisi ex creatura, quod sic patet. In nul-
lo n. genere potentia passiuā extendit se nisi ad illā,
ad q̄ extendit se potētia actiua. & ideo dicit Com. 9.
Meta. quod non est aliqua potentia passiuā in natu-
ra, cui non respondeat actiua. In natura aut huma-
na duplex potentia ad intelligēdum inuenitur. Vna
quasi passiuā, quæ est intellectus possibilis. Alia est
quasi actiua, q̄ est intellectus agens. & ideo intelle-
ctus possibilis fm naturalem viam non est in poten-
tia, nisi ad illas formas, quæ per intellectum agens
intelligibiles sunt. Hæ autem non sunt nisi formæ
sensibilium rerum, quæ a phanta. matibus abstrahū-
tur. nam substantiæ immateriales sunt intelligibiles,
per seipsas, nō quia nos eas intelligibiles faciamus,
& ideo intellectus possibilis noster non pot se extē-
dere ad aliqua intelligibilia, nisi p illas formas quas
a phantasmatibus abstrahit. & inde est qd nec Deum,
nec alias substantias immateriales cognoscere pos-
sumus naturaliter, nisi per res sensibiles: sed ex pfe-
ctione gratia hoc habebat homo in statu innocen-
tiæ, ut Deum cognosceret per inspirationem inter-
nam ex irradiatione diuinæ sapientia, per quē mo-
dum Deum cognoscebat non ex visibilibus creatu-
ris: sed ex quadā spirituali similitudine suæ mētis im-
pressa. Ita igit in homine duplex cognitio erat. una
qua cognoscebat Deum conformiter angelis per
inspirationē internam. Alia, qua cognoscebat Deū
cōformiter nobis p sensibiles creaturas. differebat
aut hæc eius secunda cognitio a cognitione nostra
sicut differt inquisitio habentis habitū sciētia, qui
ex notis considerat ea q̄ quandoq; nouerat, ab in-
quisitione addiscentis, q̄ ex notis ad ignota nititur
puenire. Nos autem aliter Deū notum habere non
possumus, nisi ex creaturis ad eius notitiam venia-
mus. Adam vero Deū aliter sibi notum, s. per illu-
strationem internam ex creaturis considerabat.

A

AD PRIMUM ergo dicēdū, qd illa cognitio colla-
tiua, qua ex notis in ignota deuenimus imperfectio
nē habet, cum per eā aliquid quasi ignoratū quæra-
tur. Talis autē non fuit illa collatiua cognitio, qua
homo in statu innocentia vtebatur. Nihil tñ prohi-
ber dicere, quin aliqd imperfectū homini in illo sta-
tu cōpetebat, non quidē quātū ad id, quo deberetur
suæ natura: sed per cōparationē ad naturam dignio-
rem. Non. n. fuit tanta perfectionis humana natura
in sua conditione, quanta angelica vel diuina.

AD SECUNDUM dicēdū, qd hoc qd Isidorus dicit,
causa est quare homo necesse hēbat ex creaturis co-
gnitionem Dei quasi ignoti accipere, & hoc homo
in statu innocentia non indigebat, vt dictum est.

AD TERTIUM dicēdū, quod præter illam cōtem-
plationē cognitionis habebat aliam Dei notitiam,
qua eum ex creaturis cognoscebat, vt dictum est.

AD QUARTUM dicendū, quod Adam conforma-
batur angelo in cognitione contēplationis per
gratiam: sed præter hoc habebat aliam cognitionē
suæ naturæ competentem, vt dictum est.

AD QUINTUM dicendū, quod creatura est tene-
bra in quantum est ex nihilo, in quantum vero est a
Deo similitudinem aliquam eius participat, & sic in
eius similitudinem ducit.

AD SEXTUM dicēdū, quod Aug. ibi loquitur de
illā cognitione quæ est per inspirationem diuinam,
qd patet ex hoc qd de locutione Dei ibi mentionē
facit, nec omnino tacet de alio cognitionis mo-
do, vbi subiungit, fortassis etiam illo locutionis ge-
nere: Deus enim loquebatur quod fit per creaturā,
sive in casta spiritus corpora libus imaginibus, sive
ipsis sensibus corporis aliqua imagine præsentata.

AD VII. dicēdū, qd anima quæ sit Deo similior
quā alia creatura non tñ in cognitione naturæ suæ,
vt eā a ceteris discernat, pot puenire nisi ex sensibi-
libus creaturis a quib⁹ cognitio nostra ortū habet.

AD OCTAVUM dicēdū, qd quæ Adā Deum viderit
per lumen cōtemplationis, non tñ superfluit illa co-
gnitio qua Deū ex creaturis considerauit, vt. si dem
pluribus modis cognosceret, & quod non solum
gratuitam: sed naturalem haberet cognitionem.

ARTICVLVS III.

Verum Adam in statu innocentia fidem de Deo habuit.

TERTIO queritur, vtrum Adam in statu inno-
centia fidem de Deo habuit. & videtur quod
non. Cognitio enim fidei est cognitio ænigmatica,
vt patet 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum &c.
sed Adam in statu innocentia habuit cognitionem
non ænigmaticam: sed apertam, ergo &c.

¶ 2 Item, Hugo. de sancto Victo. dicit qd cognouit
creatorē suum non ea cognitione qua a credētib⁹
modo ab eis fide queritur, ergo idem quod prius.

¶ 3 Item, Greg. 4. Dialo. dicit. Fides illis cōpetit qui
ea quæ credenda sunt per experimenta nō possunt
cognoscere, sed Adā vt ibidem dicitur experimen-
to cognouit ea, quæ nos credimus, ergo &c.

¶ 4 Itē, Fides nō solū est de creatore, sed de redem-
ptore: sed Adam in statu innocentia nihil videtur
cognouisse de redemptore, quia sui casus præsciis
non fuit, sine quo redemptio non fuisset, ergo &c.

SED CONTRA, est quod dicit August. 14. de ciui.
Dei. quod Adam in statu innocentia habuit chari-
tatem de corde puro, & fide non ficta.

¶ 2 Item, Habuit omnes virtutes, vt Magister dicit
in 3. Sent. dist. 29. ergo & fidem.

Quæst. disp. S. Tho. FFF RESPON.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. ar.

1. 2. q. 5. ar. 6.

Lib. 1. de sac.

P. 6. c. 14.

Cap. 1.

Cap. 26. pag

lo a princ.

com. 8.

Li. 1. sen. dist.

29.

RESPON. quod Adam in primo statu fidem habuit. quod quidem apparet, si obiectum fidei consideremus. Ipsa enim veritas prima, prout est non apparens, est obiectum fidei: dico autem non apparens nec per speciem, sicut beatis apparet, nec per naturalem rationem, sicut aliqua philosophis de Deo sunt nota, ut cum esse incorruptibilem, incorporeum, intelligibilem, & alia huiusmodi. Adam autem non solum sciebat illa de Deo, quae naturali ratione cognosci possunt: sed etiam amplius. Nec tamen ad videndum Deum per essentiam pertenerat, unde constat quod de Deo cognitionem fidei habebat: sed fides est duplex. secundum duplicem auditum & duplicem locutionem. est enim fides ex auditu, ut dicitur Rom. 10. Est etiam quaedam locutio exterior, qua Deus nobis per praedicatores loquitur: quaedam interior, qua loquitur nobis per inspirationem internam: dicitur autem ipsa interior inspiratio locutio quaedam ad similitudinem exterioris locutionis. Sicut enim in exteriori locutione proferimus ad ipsum audientem non ipsam rem, quam notificare cupimus, sed signum illius rei. Vocem significativam: ita Deus interior inspirando non exhibet essentiam suam ad videndum: sed aliquod suae essentiae signum, quod est aliqua spiritualis similitudo suae sapientiae. Ab utroque auditu fides in cordibus fidelium oritur, per auditum interiore in his, qui fidem primo acceperunt & docuerunt, sicut in Apostolis & prophetis, unde in Psal. 84. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. per secundum vero auditum fides oritur in cordibus aliorum fidelium, qui per alios homines cognitionem fidei accipiunt. Adam autem primo fidem habuit, & primo est fidem edoctus a Deo: & ideo per internam locutionem fidem habere debuit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non habuit ita apparentem cognitionem, quae sufficiebat ad obscuritatem fidei remouendam, quae non remouetur nisi per hoc, quod prima veritas sit apparens.

AD SECUNDUM dicendum, quod Hugo a primo homine remouet cognitionem fidei talem, qualis nobis competit, qui cognitionem fidei habemus non per reuelationem nobis factam: sed per hoc quod adhaeremus reuelationibus alijs factis.

AD TERTIUM dicendum, quod experimentum illud quod homo habuit, non fuit tale, quale est eorum qui Deum per essentiam vident, ut prius dictum est: unde non sufficit ad euacuandam fidem.

AD QUARTUM dicendum, quod Adā de redemptore non habebat fidem explicitē: sed tantum implicitē, in quantum credebat Deum sibi sufficienter prouisurum in his omnibus, quae suae salutis necessaria essent.

ARTICVLVS IIII.

Verum Adam in statu innocentiae habuit notitiam creaturarum omnium.

1. par. q. 94. art. 3.

QUARTO quaeritur, Vtrum Adam in statu innocentiae habuit omnium creaturarum notitiam. & ut quod non. Non enim habuit notitiam futuri forni, cum hoc solius Dei sit proprium secundum illud Esa. 41. Annunciate futura & dicemus, quia Deus estis vos: sed multa in creaturis futura erant. ergo non omnium creaturarum cognitionem habuit.

¶ 2 Præ. Sicut dicit Avic. in 6. de Naturali. ad hoc sensus sunt animae humanae necessarii, ut per eos scientiam perfectam rerum capiat. si igitur anima Adae scientiam omnium rerum habuit ex sua conditione, frustra si sensus collati fuissent: quod esse non potest, cum in operibus

Dei nihil sit frustra: ergo scientiam omnium non habuit. ¶ 3 Præ. Sicut dicit Boet. in 5. de Consolatione. nec brorum condita nube non in totum est oblita: si enim manet; tenet singula perdens, ubi ostenditur quod anima in principio suae conditionis habet cognitionem, qua sciuntur res in vniuersali, non autem distinctam qua sciuntur singula in propriis partibus. si igitur Adam habuit cognitionem habentem qualem animam humanam in sui conditione debet habere, videtur quod non habuit creaturarum cognitionem distincte: sed solum sub consensione quae

¶ 4 Præ. Cognitio propria non habetur de re aliqua nisi per eius propria speciem in anima existentem. sed anima humana, ut habetur ex verbis Philosophi in 3. de Anima, est in sui principio, sicut tabula in qua nihil scriptum est. ergo non potuit habere Adam in principio suae conditionis de rebus propriam cognitionem. sed dicendum quod quamuis non haberet ex vi naturae, habebat tamen ex dono diuino.

¶ 5 Sed contra, omnes homines in sui principio quantum ad meritum pares sunt, & quantum ad naturam speciei conformes. si igitur perfecta rerum cognitio diuinitus fuit Adae collata in principio suae conditionis, ut quod pari ratione omnibus alijs hominibus in principio conferretur, quod videtur esse falsum.

¶ 6 Præ. Nihil mouetur ad perfectionem cognitionis quod est in termino perfectionis: sed Adam mouebatur ad perfectionem cognitionis, ergo non erat in termino perfectionis, quasi perfecta cognitionem habens creaturarum. probatio mediae. Intellectus in Philosopho in 3. de Anima, nihil est eorum quae sunt antequam intelligat; postquam autem intelligit, est ad aliquid eorum quae sunt: & ita quandoque est in actu aliquid eorum quae sunt, quandoque non. etiam in actu quod hoc modo se habet, est in actu ad actum perfectum. ergo intellectus humanus in sui principio est in actu ad perfectam cognitionem. & in intellectu Adae in sui principio non erat in termino perfectionis scientiae, sed in actu ad perfectionem

¶ 7 Præ. Hoc pertinet ad excellentiam angelice naturae quod angelus mox in sui creatione cognitionem omnium rerum naturalium implentur, sicut illud dicitur de Causis. omnis intelligentia est plena formis. & humana natura non pertingit ad excellentiam angelicam: ergo non fuit competens animae primi hominis in actu in principio omnium rerum cognitionem habere.

¶ 8 Præ. Impossibile est quod intellectus intelligat nisi quod intellectus sit actu ipsum intelligibilem. intellectus humanus non potest simul in actu fieri plura intelligibilia: ergo nec cognoscere & ita non potuit primus homo simul omnium rerum notitiam habere.

¶ 9 Præ. Vniuersi perfectibilis una est perfectio, quae in potentia non perficitur simul nisi uno actu vniuersi generis, sicut in materia prima non potest esse nisi una forma substantialis; nec in corpore nisi vnus color.

¶ 10 Præ. Si Adae cognouit omnes creaturas, aut eas cognouit in verbo, aut in propria natura, aut in sua intelligentia: sed non cognouit eas in verbo, quia cognitio beatorum videntium verbis: nec in propria natura, nondum erant in propria natura; nec iterum in propria intelligentia, non enim est contra perfectionem primi status, ut superior potentia ab inferiori accipatur.

¶ 11 Præ. Si Adae cognouit omnes creaturas, aut eas cognouit in verbo, aut in propria natura, aut in sua intelligentia: sed non cognouit eas in verbo, quia cognitio beatorum videntium verbis: nec in propria natura, nondum erant in propria natura; nec iterum in propria intelligentia, non enim est contra perfectionem primi status, ut superior potentia ab inferiori accipatur.

¶ 12 Præ. Si Adae cognouit omnes creaturas, aut eas cognouit in verbo, aut in propria natura, aut in sua intelligentia: sed non cognouit eas in verbo, quia cognitio beatorum videntium verbis: nec in propria natura, nondum erant in propria natura; nec iterum in propria intelligentia, non enim est contra perfectionem primi status, ut superior potentia ab inferiori accipatur.